

$\int_{-\infty}^{+\infty}$ TEKSTIL $\rightarrow$ otpad $\xrightarrow{+3R}$ S21S $\cong$ \$

Edita Vujasinović & Marijana Pavunc Samaržija

Zavod za materijale, vlakna i ispitivanje tekstila
Sveučilište u Zagrebu, Tekstilno-tehnološki fakultet
Prilaz baruna Filipovića 28a, HR-10000 Zagreb

+∞

∫

TEKSTIL

-∞

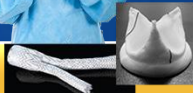

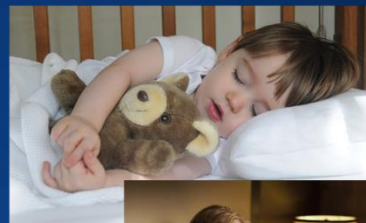
21. stoljeće

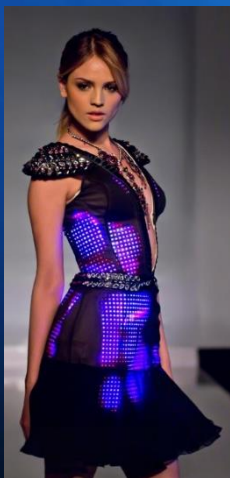

TEKSTIL → otpad

3R
otpad → **S21S** $\cong$ **\$**

Reduce
Recover
Reuse

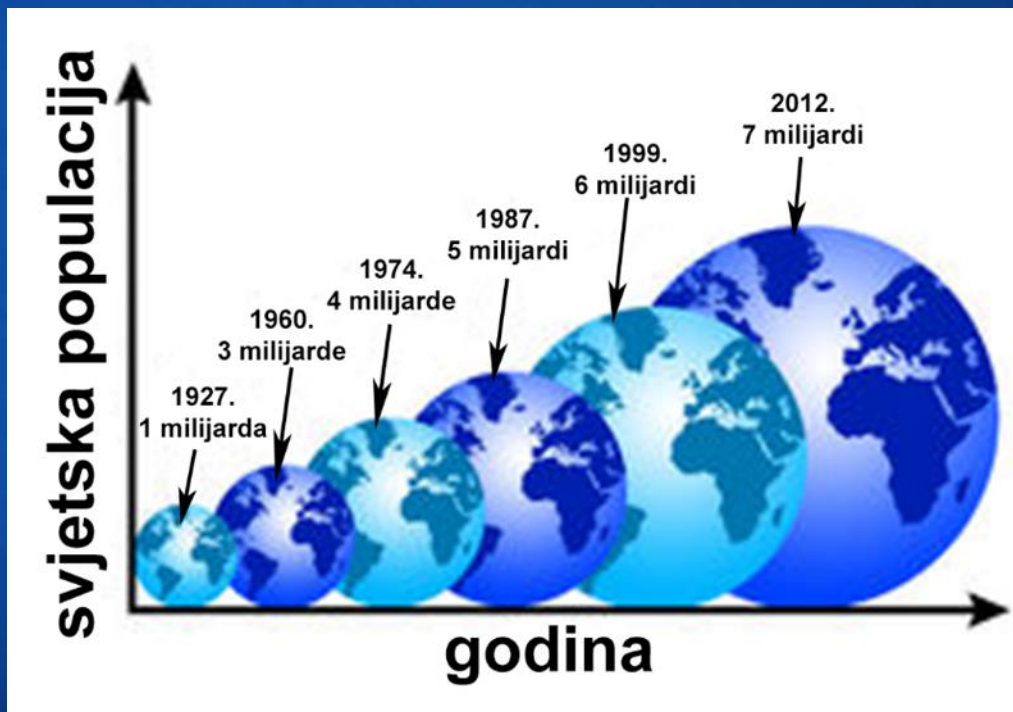
profit

Tekstilni otpad – sirovina 21. stoljeća

Zašto?

7 368 751 837
u 11.40 h 22. rujna 2015.

9,5 kg per capita
(25-40 kg)

⇒ smanjenje obradivih površina i raspoloživih pašnjaka...

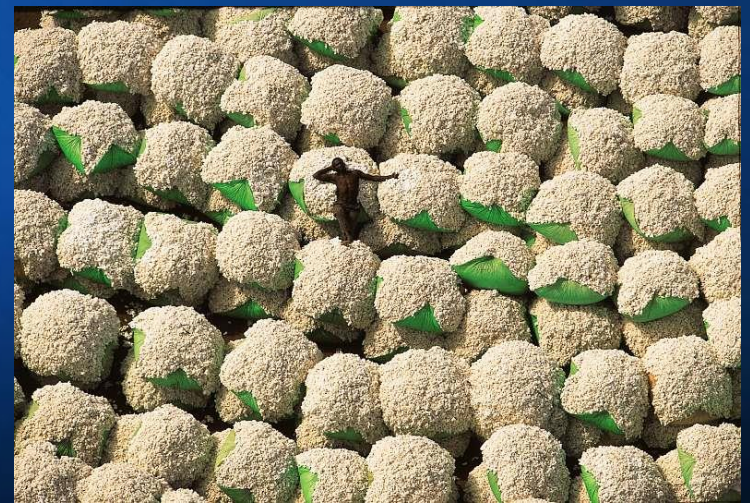
1 tona vune ⇒ 200-500 ovaca
(cca 40-100 ha)

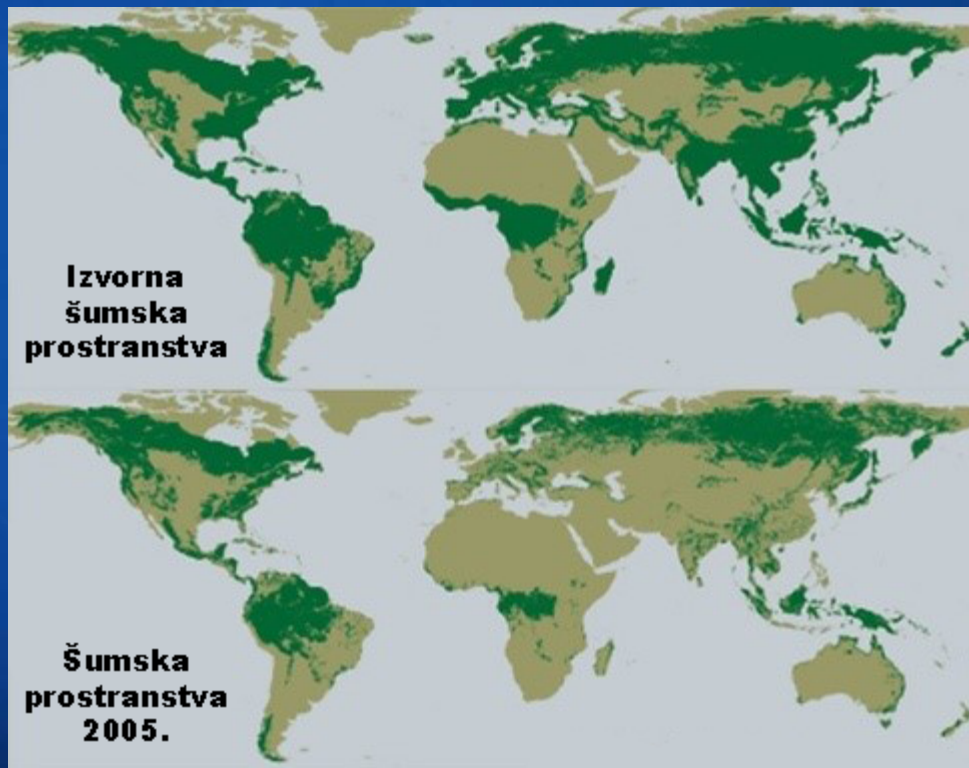
Los Angeles, California
1878 and now

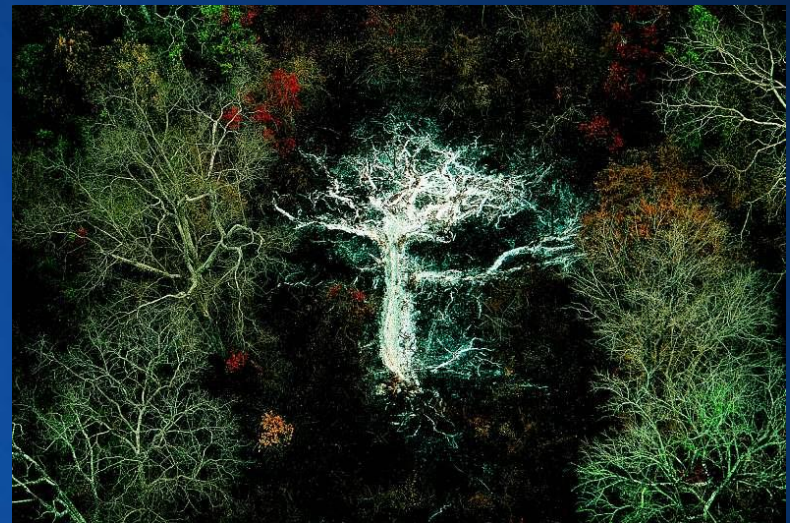
1 tona pamuka ⇒ 3 ha

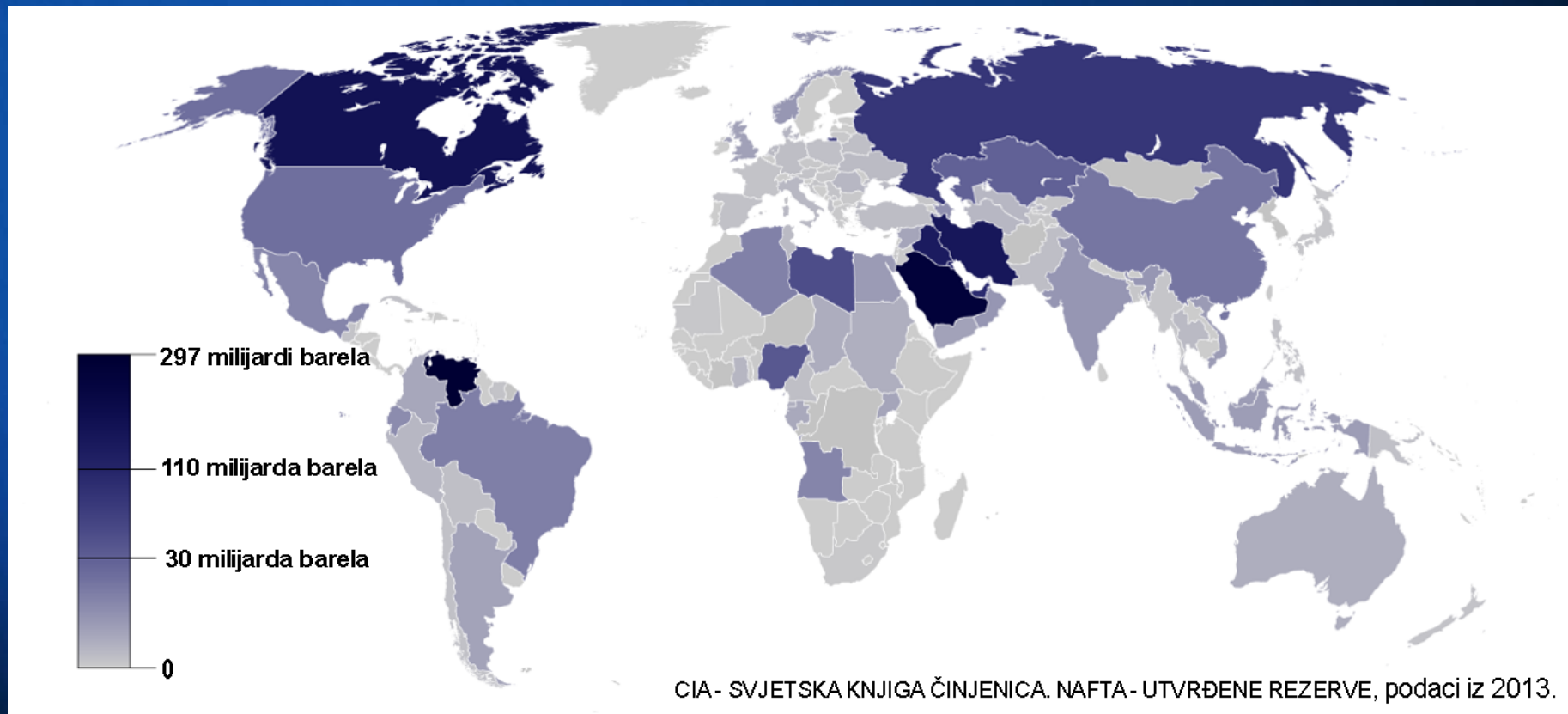

1 tona CV $\Leftrightarrow$ 7m³ drveta

⇒ zemni plin (do 2065.); ugljen (2180.); nafta (do 2045.)

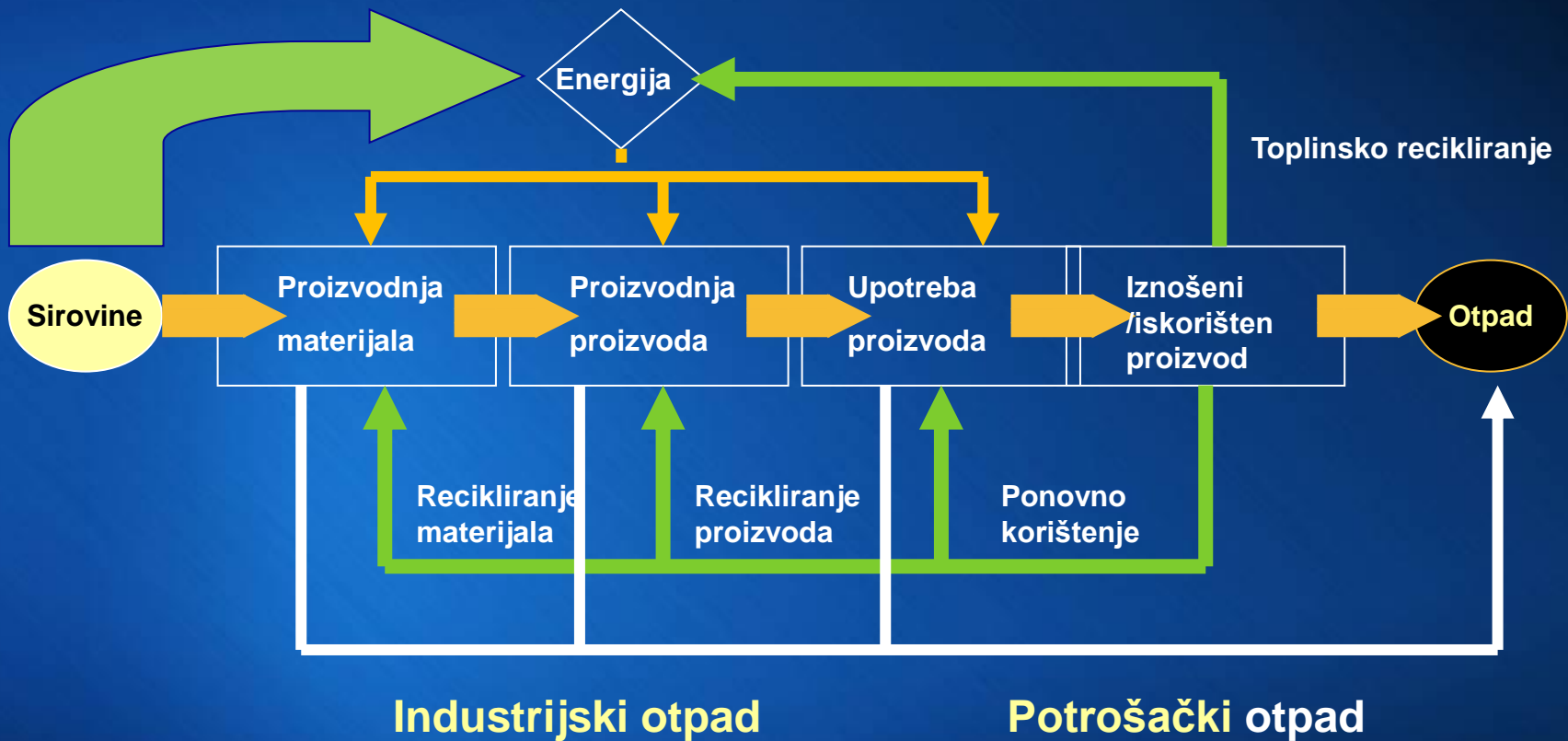
Recikliranje tekstilija

cca 1 200 000 tona tekstilnog otpada godišnje

Hijerarhija upravljanja tekstilnim otpadom

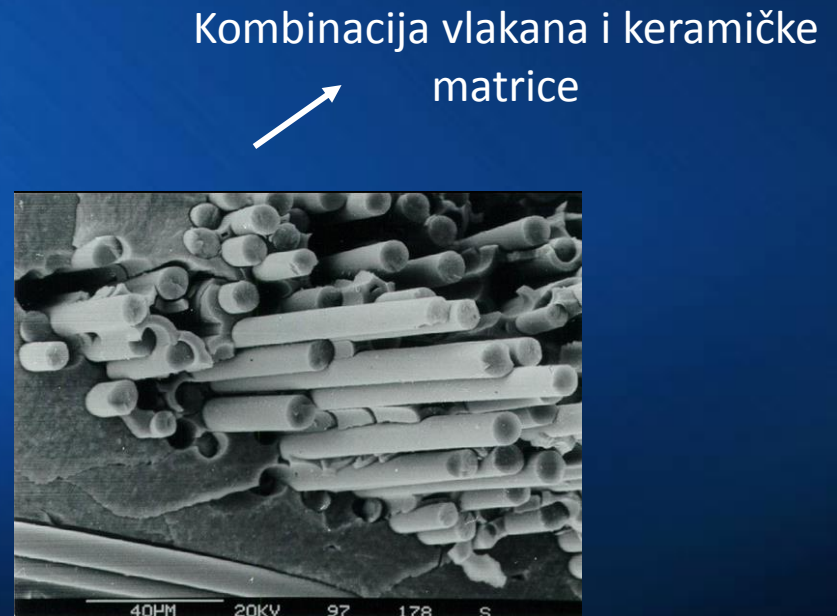
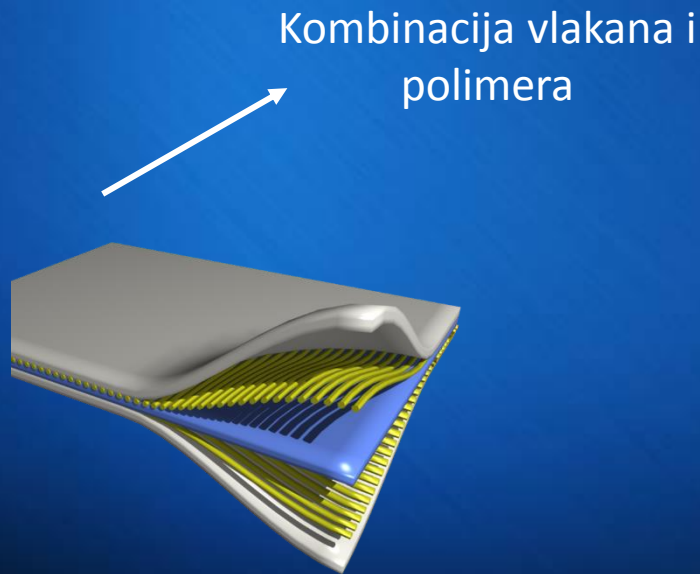

Tekstilije 21. stoljeća

- ⇒ suvremeni strukturni materijali bazirani su na tekstuilu poput visokoučinkovitih (HP) i pametnih tekstilija
- ⇒ zbog svoje heterogenosti predstavljaju iznimno kompleksan materijal za recikliranje

Mogućnosti i modeli recikliranja visokoučinkovitih tekstilija

Visokoučinkovia vlakana

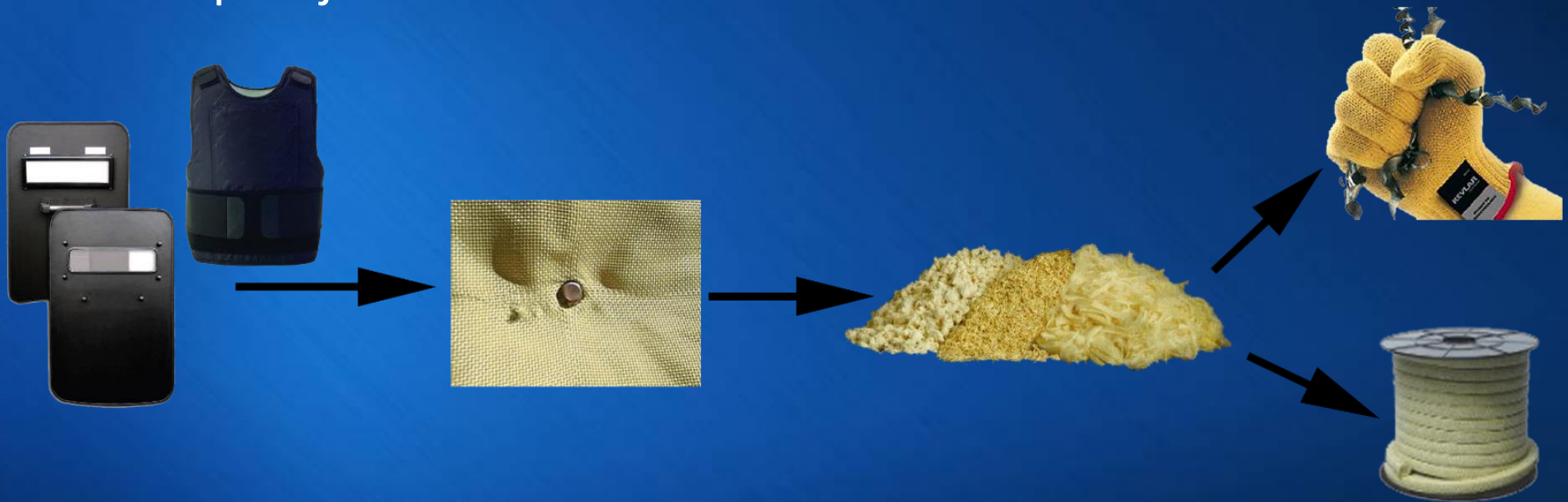

- Aramidno (AR) vlakno - jedno od prvih HP vlakana
- Nezaobilazna tekstilna sirovina u predmetima osobne zaštitne opreme – protubalistička zaštita
- AR vlakna relativno skupa i cijenjena sirovina – nameće se potreba njihovog recikliranja

Recikliranje AR vlakana iz otpadne protubalističke zaštitne opreme

➤ Mehanički postupak recikliranja

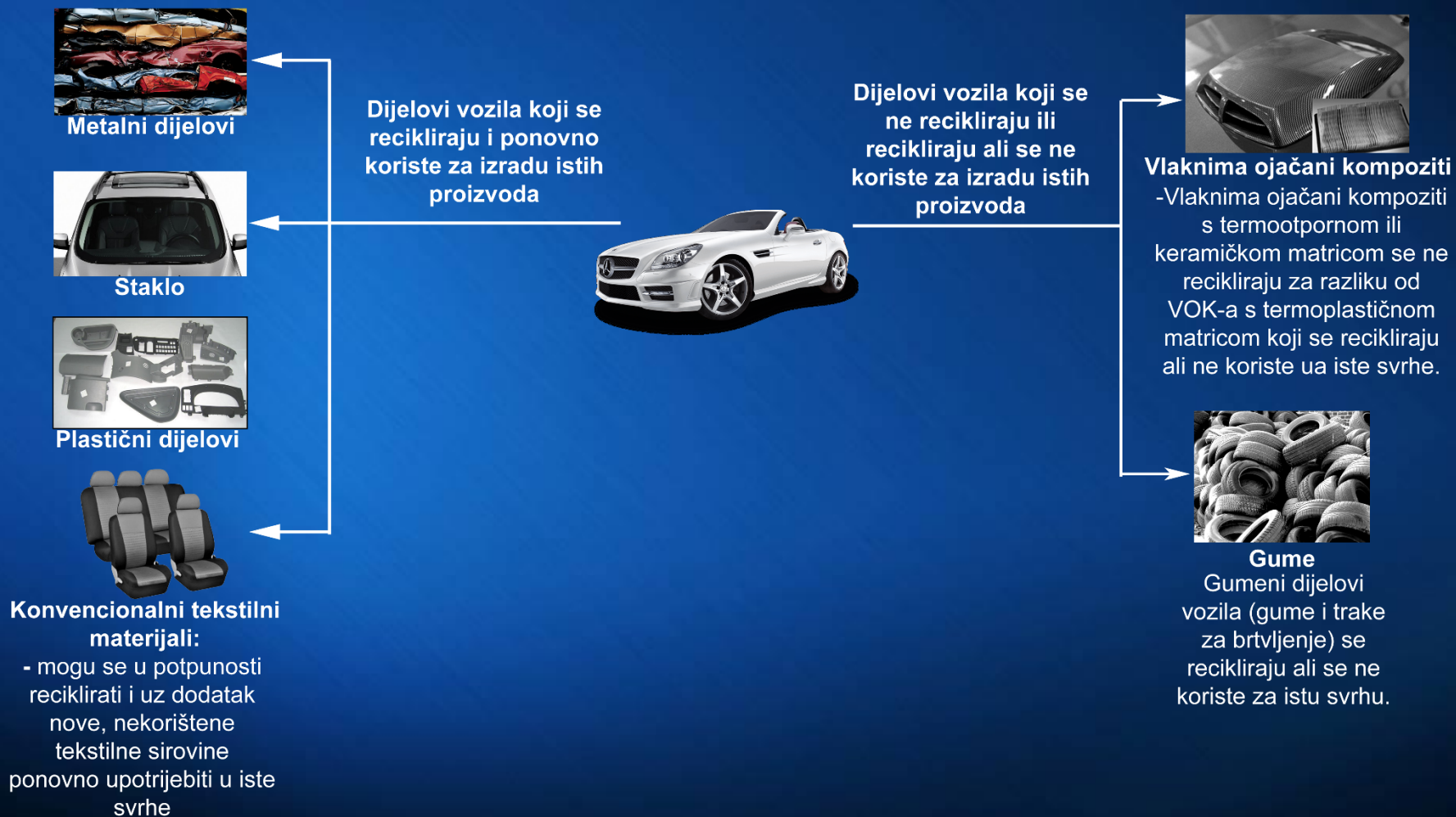
- vlakna nižih fizikalno-mehaničkih svojstava – nije moguća primjena za iste svrhe

- Reciklirana vlakna vraćaju se na tržište za izradu zaštitnih rukavica, užadi, automobilskih kočnica

Recikliranje vlaknima ojačanih kompozita

Automobilska industrija

Zrakoplovna industrija

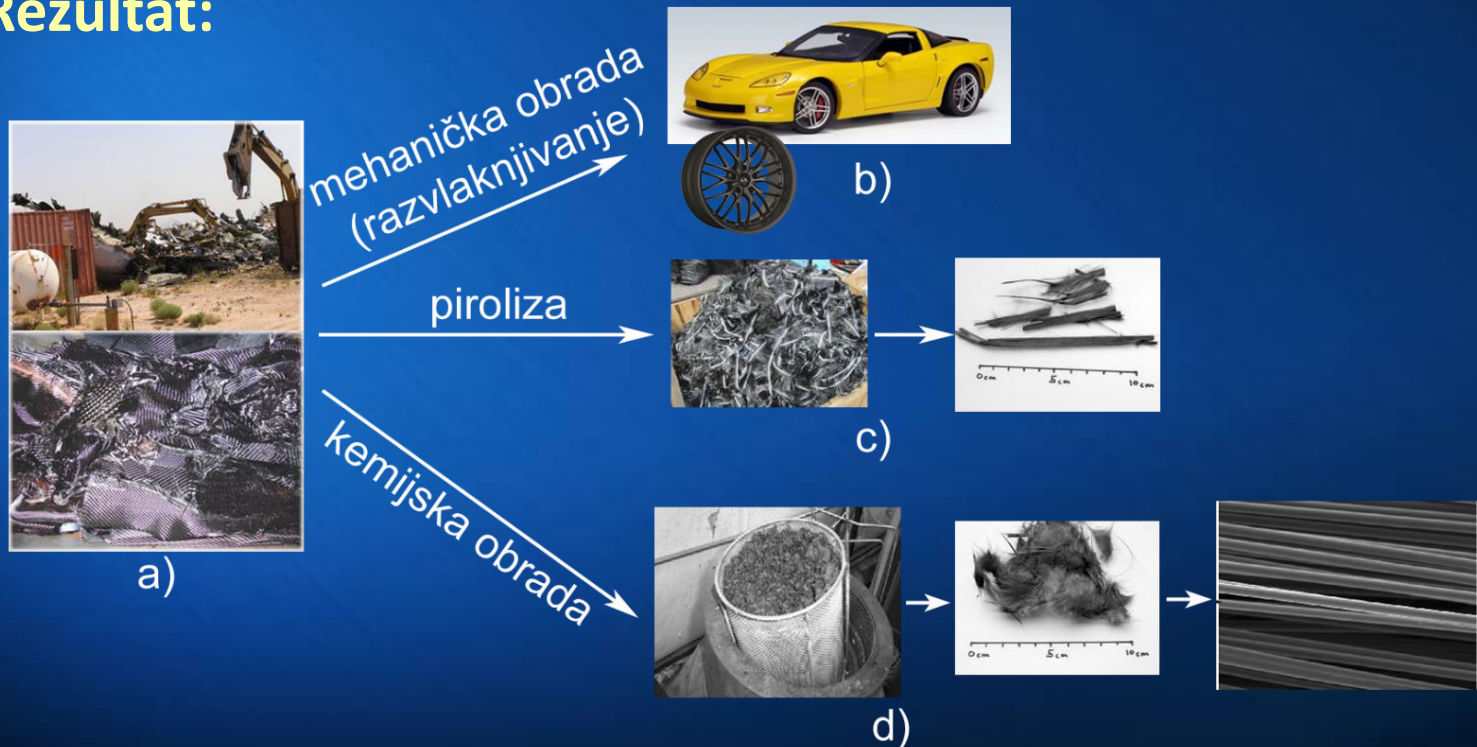
- sve veća potražnja za vlaknima ojačanim kompozitima kao konstrukcijskim materijalima

2006. god. zrakoplovna kompanija Boeing inicira osnivanje udruge AFRA (*eng. Aircraft Fleet Recycling Association*)

➤ **Misija:** razvijanje i pronalaženje ekološki i ekonomski prihvatljivih modela recikliranja zrakoplova

➤ **Rezultat:**

Pametne tekstilije i problem njihovog recikliranja

materijali koji mogu osjetiti neki vanjski podražaj i promjenom svojih svojstava, izgleda ili strukture odgovoriti na takav podražaj

PAMETNE TEKSTILIJE

visokoučinkovite tekstilija

PASIVNE

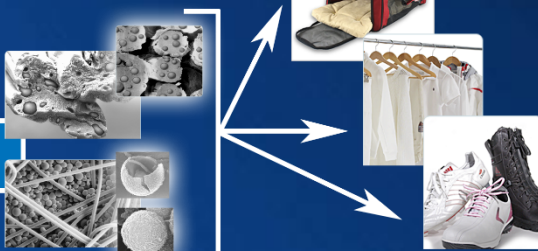
GoreTex membrane

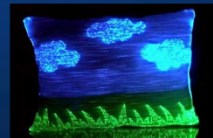
tekstilije s inkorporiranim pametnim materijalom

AKTIVNE

PCM

VRLO PAMETNE
e-tekstil

Potencijalni načini recikliranja e-tekstila

TTF TSRC

- Dizajneri, inženjeri i proizvođači novih tekstilija vođeni su težnjom za stvaranjem novih tekstilija
- Odgovornost kako zbrinuti takve tekstilije (**LCA**)

- U projektiranje i dizajn novih tekstilija ugraditi principe **održivog dizajna** ili **eko dizajna** (dizajn za recikliranje i dizajn iz recikliranog)

Gospodarenje tekstilnim otpadom = čist okoliš + gospodarska korist

*... "Zemlja ne pripada čovjeku, čovjek pripada Zemlji; to dobro znam. Sve je u međusobnoj vezi, kao što je porodica sjedinjena krvlju, sve je povezano. Nije čovjek tvorac **tkanice života**, već samo **vlakno** u njoj. Što uradi s tkanicom, čini i sa sobom." ...*